

Boek vi

Na de zangcompetitie nu een weefwedstrijd: de godin Minerva (Pallas) wordt door het meisje Arachne uitgedaagd.

Nadat Minerva deze voordrachtszangen had beluisterd,
het Muzenlied geprezen en hun wraak gebillijkt had,
dacht zij: 'Ik prijs nu wel een ander, maar ik wil ook zelf
worden geëerd en laat niet straffeloos mijn macht bespotten',
waarmee zij doelde op een slechte afloop voor Arachne
in Lydië: die stak haar in de weefkunst naar de kroon,
had zij gehoord. Het meisje blonk niet uit door stand of afkomst,
wel in haar kunst. Haar vader, Idmon, was in Colophon
wolverver; hij bewerkte natte wol met Lydisch purper;
10 haar moeder, evenals haar man afkomstig uit het volk,
was reeds gestorven. Ook al was Arachne dus in eenvoud
geboren, en het dorp Hypaepa, waar zij woonde, klein,
in alle steden was zij om haar vaardigheid bekend.
Bergnimfen daalden van de wijnbegroeide Tmolus af
om met verbazing naar haar werk te kijken; waternimfen
lieten er even graag Pactolus' stroom voor in de steek.
Niet slechts het zien van die bewerkte kleden was iets heerlijks,
maar ook het maken zelf—zo'n gratie school in haar techniek,
of ze nu eerst de ruwe strengen opwond tot een kluwen
20 of vingervlug begon te kaarden en een zachte draad
met lange einden uit die wolk van wol trok, steeds opnieuw,
of handig met de duim de gladde spoel deed gaan, ofwel
patronen weefde—je zou zeggen: die heeft les van Pallas!
Maar zelf ontkent zij dat, beledigd met zo'n lerares,
en roept: 'Ze mag zich komen meten! Als ze van mij wint,
weiger ik niets meer...'—Pallas kleedt zich nu als oude vrouw,

tooit zich met vals grijs haar, schraagt met een stok haar zwakke leden
en spreekt Arachne aan: 'Niet alles van de ouderdom
valt af te keuren, levenswijsheid komt met rijpe jaren.

- 30 Neem dus mijn raad ter harte: hier op aarde mag je best
de hoogste roem bereiken in de weefkunst, maar voor Pallas
dien je te wijken. Vraag haar, sméék haar om vergiffenis
voor je brutale woorden! Als je 't vraagt, zal zij die geven.'

Het meisje kijkt haar dreigend aan, de draad schiet uit haar hand
en bijna wil zij slaan, maar snauwt dan tegen Pallas, die zij
dus niet herkent, terwijl de boosheid uit haar ogen vlamt:
'U bent niet wijs! Wat komt u doen, zo zwak en grijs van jaren?
Het is niet goed zo lang te leven! Als er bij u thuis
schoondochters zijn of dochters, houd dan daar maar van die praatjes!
40 Ik maak mijn eigen plannen wel en denk niet, dat uw raad
veel indruk maakt, u brengt mij niet op andere gedachten!
Trouwens, waar blijft Minerva zelf? Durft zij geen wedstrijd aan?'
'Zij is er al!' roept Pallas en zij wordt van oude vrouw
weer een godin. Nimfen en jonge vrouwen uit die streek
knielen voor haar verschijning; slechts Arachne toont geen huiver,
ofschoon zij wel gebloosd heeft: even trok een rode kleur
over haar stuurs gelaat, en was weer weg, zoals de hemel
vaak purperkleurig wordt wanneer Aurora net ontwaakt
om dan in korte tijd bij zonsopgang hel licht te worden.

- 50 Zij blijft ook bij haar plan; dwaas reikend naar de hoogste eer
snelt zij haar noodlot tegemoet. Minerva werkt niet tegen,
waarschuwt niet verder meer en stelt de wedstrijd ook niet uit.

Direct daarna dus zetten zij hun weefstoel klaar en brengen
ieder voor zich de fijne draden aan, de schering strak
vanaf de weversboom; een rieten stok verdeelt de draden;
de inslagdraad, die door hun vingers glijdt, wordt erdoorheen
gewerkt, de hele schering langs, met spitse naald, en daarna
door 't neerslaan van de diepgetande weefkam aangedrukt.

- Zij werken snel, de rokken opgeschort tot op de knieën,
60 de handen kundig bezig, en die kunst lijkt moeiteloos.

Ze weven purperen wol, in Tyrus zelf in bronzen kuipen bereid, en brengen zachte, kleine kleurnuances aan—zoals een regenboog bij zonlicht, door een bui gebroken, een groot stuk van de wijdgebogen hemelkoepel kleurt en er wel duizend tinten glinsteren, maar wáár die tinten veranderen van kleur, is voor geen oog te zien; zij zijn dicht naast elkaar elkaar gelijk, maar ver uiteen verschillend... Ook wordt er nog een sterke gouddraad in hun kleed gewerkt, waarmee een oudbekend verhaal in 't weefsel wordt getekend.

Beschrijving van het weefkleed van Minerva.

- 70 Pallas verbeeldt de rots van Ares,¹ naast Athene's burcht, met de bekende ruzie over hoe het land moet heten. Twaalf goden zitten plechtig—in het midden Jupiter—op hun verheven zetels, elke god aan zijn verschijning herkenbaar: Jupiters gestalte koninklijk getroond; Poseidon beeldt zij staande af, hij slaat zijn lange drietand tegen de ruwe rots en midden uit die stenen wond welt een zoutwaterbron—zijn inzet om de stad te winnen. Ze tekent ook zichzelf, met schild, met scherpgepunte lans, met op het hoofd haar helm, haar borst beveiligd door de aegis
- 80 en toont hoe uit de bodem, waar zij met haar lanspunt slaat, een grijsgekleurde boom, rijk aan olijven, groeit. De goden kijken bewonderend toe; Victoria bekroont het doek. En dan, om haar rivale 'n goede les te leren over de straf die zij voor haar brutale mond verwachten kan, weeft ze ook nog een viertal wedstrijdscènes, in vier hoeken, opvallend door hun heldere kleur en fijne tekening: de eerste hoek toont Rhodope en Haemus, thans besneeuwde Thracische bergen, vroeger sterfelijke wezens die zichzelf betiteld hadden met de hoogste godennamen;
- 90 het droeve lot van de Pygmeeënkoningin beslaat de tweede hoek: ook zij verliest haar strijd en Juno laat haar

1. De Areopagus in Athene.

kraanvogel worden en een vijand van haar eigen volk;
ten derde toont zij hoe Antigone zich durft te meten
met Juno, koningin, vrouw van de grote Jupiter,
en in een vogel wordt veranderd; Troje noch haar vader
Laomedon kunnen verhoeden, dat zij, blankgeveerd,
zich steeds als ooievaar met kleppersnavel op de borst slaat;
en in de laatste hoek de kinderloze Cinyras:
hij kust de tempeltrap, het steen waarin zijn eigen dochters
100 veranderd zijn; je ziet hoe hij daar ligt en tranen stort...
Dan maakt zij nog een rand van vredebrengende olijven,
haar eigen boom, waarmee ze 't werkstuk afrondt en omlijst.

Beschrijving van het weefkleed van Arachne.

Arachne beeldt Europa uit, bedrogen door de stiervorm
van Jupiter—de stier lijkt echt, het zeevlak even echt;
je ziet het meisje kijken naar het achterblijvend strand,
roepen naar haar vriendinnen en uit angst voor 't naderend
geweld der golven heeft ze bang haar voeten opgetrokken.
Ook zie je een adelaar, die worstelend Asteria
ontvoert; en Leda zie je liggen tussen zwanevleugels.
110 Ook laat ze zien hoe Jupiter, vermomd in saterlijf,
Nycteus' charmante dochter van een tweeling zwanger maakt
en hoe hij als Amphitryon Alcmene heeft verleid,
als gouden regen Danaë, Aegina met een vuurgloed,
Mnemosyne als herder en als een gevlekte slang
Persephone; en hoe Neptunus als een woeste stier
Aeolus' dochter overweldigt, en ook als riviergod
—Enipeus' stroom—twee zoons verwekt; Theophane misleidt hij
als ram; de blondgelokte milde moeder van het graan
benadert hij als paard; Pegasus' moeder, de Medusa
120 met slangenhaar, als vogel, en Melantho als dolfijn.
Al die figuren geeft zij eigen trekken en een eigen
omgeving. Dan is daar Apollo, eerst vermomd als boer,
dan draagt hij haviksvleugels, dan een leeuwepelt, of doet zich
als herder voor bij Macars dochter Issa. Verder is

daar Bacchus die Erigone verleidt met valse druiven,
Saturnus die in paardgedaante Chiron, de Centaur,
verwekt. Dan, langs de buitenranden, weeft ze smalle banen
van bloemen, tussen speelse klimopslingers aangebracht.

Zelfs Minerva is jaloers op Arachne's weefkunst; Arachne verandert in een spin.

- Geen Pallas, zelfs geen Vrouwe Jaloezie zou zoiets kunnen
130 verdragen: boos van afgunst heeft de gouden wapenmaagd
het kleurrijk kleed met al die godenstreken stukgereten!
En daar ze toch haar buxushouten naald in handen had,
priemde zij daarmee drie- of viermaal in Arachne's voorhoofd!
Dit was het arme kind te veel: het heeft zich resoluut
de hals gesnoerd; maar toen zij hing, kreeg Pallas medelijden,
bevrijdde haar en zei: 'Leef voort! Maar leef wel aan een draad,
stom kind! En spin geen hoop op later, want jouw straf geldt ook
als vonnis voor je kinderen en heel je nageslacht',
waarna zij haar ten afscheid met een sap van toverkruiden
140 besprenkelde; direct bij 't voelen van dat pijnlijk vocht
vielen haar lokken af, verdwenen ook haar neus en oren,
een piepklein hoofdje kreeg ze, heel haar lijf is ingekort.
Haar smalle ledematen steken nu als sprieten uit en
de rest is buik; toch weet zij daaruit nu nog steeds een draad
te spinnen: net als eerst blijft zij als spin haar weefsels maken.

Evenals Arachne gaat Niobe te gronde aan hoogmoed: zij acht zichzelf beter dan de godin Latona (Leto).

Heel Lydië in rep en roer, door Phrygië verspreid
het nieuws zich langs de steden; praatjes gonzen wijd en zijd.

- Toen Niobe als meisje in 't Maeonisch bergland woonde,
dus vóór haar huwelijk, kende zij Arachne goed, en toch—
150 het noodlot van haar streekgenote had haar niet geleerd
naar goden op te zien en minder trotse taal te voeren...
Zij had véél reden trots te zijn: de lierkunst van haar man,
hun beider afkomst en hun wijde macht—dat alles deed haar
veel deugd, maar toch nog altijd minder deugd dan zij ontleende